

A „KELET” előfizetési díja:
Yidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Égész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy óra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” minnennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak.

Hatszor használt gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Orpelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Vallfische gasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapestben Haasenstein et Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvételi irod. Budapestben Szervitár 5. sz.

Nyitótéri czikknek

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Szerkesztői szállítás:

Főttér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesbb czikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Olvasóinkhoz!

Országoszerzte a magyar ipar támogatásának szüksége hangzik s bír az eszközök iránt még nincs tisztában a nemzet, az iránt egyetért a közvélemény, hogy a magyar társadalom van hivatra felemelni magához a nemzet ezen árváját.

Azonban őrös szóval nem mentjük meg a hazát, a tett a nemzeti erő és akarat kifejezője. Nemzeti jövőnk nevében, melyhez mindnyájan oly erősen bízunk, a hazafiság nevében, melyet ajkunkon hordunk, tette szolítjuk fel tehát a magyar társadalmat.

Szeged katasztrófája, tűz, jég és más elemi csapások megközelítőleg sem pusztítanak el annyi nemzeti erőt, mint a hány milliója évenként vész a nemzetnek, hogy külföldről fedezni szükségleteit. A mig azonban az előbbieket nem, ezt a nagy elemi csapást a nemzetet áll megakadályozni. Megakadályozhatja pedig nem védegyletekkel, hanem ha megadja népének azon ismertetést és képességet, hogy a külföldihez hasonló iparczikkeket tudjon készíteni.

E nagy cél felé törekszik az „erdélyrészi iparfejlesztő egyesület” s hogy ez férfiasan komoly szándéka, bizonyosága, hogy rövid fennállása óta a társadalom és állam által nyújtott szűk segélylyel egy egészen új iparág meghonosítására, a b-hunyadi gyermekjáték tanmühelyet és egy nagy külföldi kivittel bíró iparágunk fejlesztésére és terjesztésére a maros-ludasi káka-fonó tanmühelyet állította fel s rövid időn Kolozsvártt a hazai ipar számára egy áru csarnoka nyílik meg.

Legközelebbi célja az egyesületnek a külföldről beözönlő és boltjainkat elárasztó női iparczikkek lehető kiszorítására Kolozsvártt a város és az erdélyi rézek női számára egy női munkatanmühelyet állítani fel. Erre azonban, annyi sok nagy cél mellett a rendelkezése alatt álló anyagi erő nem elégséges.

Körre kérjük tehát a magyar társadalmat, tekintse az ipar ügyét, saját legszentebb ügyének. Az erdélyrészi lelkészek, hivatalfőnökök, a megyék, városok, a melyek az erdélyrészi iparfejlesztő egyesületnek a mult évből országoszerzte szétküldött felhívásait, kérésait, aláírási ivateit félredobták, válasz nélkül hagyták — és az oriai többség így cselekedett — szálljanak szívökbe s gondolják

A „KELET” TÁRCZÁJA.

EGY FIATAL ASSZONY

EMLEKIRATAI.

Elbeszélés.

JNDALI GYULÁTLÓL.

XII.

(Folytatás.)

Nevelő-anyám, új tartózkodási helyemet illetőleg, alig tehetett volna szerencsésebb választást.

Háziaszonyom — kinek nevét nincs miért följegyezzem, mivel igénytelen életregényemben csak rövid időn át s csupán szenvedélegesen, szerepel — sok tekintetben kiváló alak volt. Tíz évi özvegyeége óta férjét folyvást ugyanazon szívvel, sőt ugyanazon ruhával gyászolá.

Soha sem ismertem áhitatosabb, vallásosabb kedélyű nőt. Nem ama szenteskedők közül való volt, kik az egész világot oly gyakoriak, kik mindig ott czellengenek a templomok körül s el nem mulasztanak egyetlen misét. Ösztönöserűleg, lelki szükségletből volt vallásos. Otthon olvasa ima- és énekes könyvét, nem a világ előtt. Ezenkívül folytonosan dolgozott, varrt vagy himzett, csekély jövedelme emelése végett s munkaközben, mint ő maga mondá, rendesen férje emlékével foglalkozott. Karcsu alakján, halvány,

meg, hogy nemcsak a hazától, hanem a hazáért is kell élni.

És a magyar társadalom többi tagjai. — Oly csekély, — egy pár forint éreik — mit az egylet tagjaitól kér, de ha a nyelvvel birna, mely minden lélek szíve mélyéig hat, a gondviselés által is iparra teremtet e szép kis országban csodákat tehetne a nemzet áldozatkészségével.

Nem magunknak, a hazának kérünk s nincs jövője a nemzetnek, a mely önmaga iránt áldozatra képtelen.

Az „erdélyrészi iparfejlesztő egyesület” részére szerkesztőségünk elfogadja az aláírássokat. Tagsági díj évi 2 frt. Alapítótárság 50 frt.

A szucsavai vagy tölgyesi vasuti csatlakozás.

Thaly Emil a „Nemzetgazdasági Szemle”-ben terjedelmesen tárgyalja e minket erdélyieket igen közlőrl érdeklő kérdést; fejtegetéseiből itt közlünk néhány érdekes részletet, fentartván magunknak utólagosan teendő néhány megjegyzést.

Vasuti hálózatunknak, mond, egyik, az általános nagy vasutépítési korszak alatt elhanyagolt és csakán hagyott részét szándékunk megismertetni, s midőn ennek orvoslására irányítandó lépéseket kijelölünk, egyszersmind a közvéleménynek ez irányban már lassanként dogmájává vált s nézetünk szeriat egy téves véleményét kívánunk szétoszlatni.

Ha vasuti hálózatunk térképére bár egy futólagos pillantást vetünk is, mindenekelőtt szemünkbe fog ötni, hogy hazánk ipara és kereskedelmünk, természetserű fogyasztási piacozirányában, a kelet felé, a leggyarlóbb vasuti csatlakozásaink vannak, melyek ez idő szerint csakis az osztrák államvasut temesvár-orsovai vonalára s jövőben még a kevés kilitással kecsgető tömös-predealai vonalra szorítkoznak. Ezen vonalak azonban legnagyobb részt csak az oláh forgalomnak fognak szolgálni, a mely feladatukban a dunagőzhajózási társasággal lesznek kénytelenek versenyezni.

A Fekete tenger északi partjai, Dél-Oroszország, különösen pedig annak fő. az ázsiai és perza kereskedelmet a nyugottal közvetítő kereskedelmi emporiuma, Odesza, valamint Galacz felé hazai vasutainkban közvetlen összeköttetése nincsen.

De mi több, ezen irányokban nem egyedül hazánk, hanem az egész osztrák-magyar monarchiának csak két, a Károly-Lajos- és a lem-

már redősödni kezdő arczain érezhető volt bizonyos vágy az örökkévalóság felé, a földön való tulelmekedés.

Munka, imádság, emlékezés: ebből állt egész élete.

Mily kitűnő előkép számomra, ki szintén az emberi szellem e három működéset tűztem ki életem céljául, azaz jobban mondva: elhatároztam belőjük fojtani életem célitalanságát, mig az óhajta várt végóra ütni fog.

Természetes, hogy új lakásomom először is az ágyat kelle őriznem, mivel még szerföltött gyöngye voltam.

Nevelő-anyám naponként meglátogatott, sőt nevelő-atyám is föl fölkeresett, hogy bokrétájával kedveskedjék; a szegény Mari pedig majd naponként tudakozódott levélkái által hogylétem felől.

De legjobb hatással volt rám háziaszonyom. Órákat eltöltött ágyam mellett, társalgásával szorakoztatni igyekezve; vagy ima-könyvből, avagy zoltáiraiból olvasott föl nekem, valódi ihletett hangon s ilyenkor egész lényén valami magasztos nyugalom látszott elműleni.

Nem tudom: ismerte-e történetem s vigasztalni igyekezett-e?

Ha ezt akarta: ugy sok tekintetben elérte célját.

Természetes dolog: hogy az ő szilárd nyugalmát néhány nap alatt nem sajátíthatám el. De éreztem: hogy szívemet hova-tovább bizonyos egykedvű hidegség kezd elűtleni s kezdtem ugy tekinteni a földi szenvedéseket, mint a miknek feladatuk: hogy lelkünket megtisztítsa s a rögn tulelmevel, előkészítsenek a sirtontli életre.

Csak egy dolog volt még, mely utolsó heves fölindulásra izgathatta lelkemet, hogy nővérem és Richárd egybekelése csakugyan megtörténjék. Mint a nehéz beteg egy utolsó fájdalmas mttét felé, ugy tekinték ez esemény elé. Még

berg-csernovicz-jassyi vasut által közvetített összeköttetése van.

Midőn azonban Lembergben az említett két vasut egyesül és innen Krakóig utjokat csakis az egyvágányú Károly Lajos pályán folytatják, ezen két vasut forgalmi eredménye, az osztrák-magyar monarchia számára csak mint egy vonal teljesítménye érvényesülhet. Ennek következtében Dél-Oroszországgal tulajdonképen csak egy csatlakozásunk van.

Kétségtelen, hogy Közép-Európa piacai a rendkívüli nagy és olcsó productióval bíró Dél-Oroszország nyerterményeit, ugy mint gabona, nyers és kidolgozott bőruműt, élő állat-és nyers bus szállítmányait, faggyu és zsírsműt rendkívül nagy s mindinkább emelkedő mennyiségben fogyasztják. Mindezen tárgyak, ide számítvva még a Fekete tenger kereskedelmi czikkeit, valamint Románia, s különösen az egykoru Moldva fejedelemség hasonnemű nyers terményeit, a fentebb említett két sinutat veszik igénybe. Ezek egyvágányú vonalaikkal, a kereskedelem követelményeinek még rendes körülmények között, a midőn pedig a dunai és a fekete tengeri hajózás legnagyobb részét ezen tehernek vállalkról leveszik, sem képesek tökéletesen megfelelni.

Rendkívüli esetekben azonban, mint például a mult években lefolyt orosz-török háboru tartama alatt, a midőn a fekete tengeri és Duna-hajózás szűnetelése folytán az összes dél-oroszországi forgalom a Károly-Lajos pályára szorult, Dél-Oroszországgal való ezen hiányos összeköttetésünk a monarchia kereskedelmére valóságos calamitása válhatik.

Midőn ezen tények már általánosságban is igazolják, hogy a hazai vasuti hálózatunknak a fentjelzett irányban kiegészítése, nem csak hazánk és az egész osztrák-magyar monarchia, hanem a világforgalom érdekében is kívánatos. Fontosabb azonban annál mi reánk azon körülmény, hogy a hazai és a külföldi vasutak között hiányzó összekötő láncszemeknek közbeiktatása által, tetemes része jelenleg pangó vasutainknak bevonatnak az internationalis kereskedelmi utak hálózatába, minek következtében a szállítási díjtelek és ezek folytán az egyes czikkek piaci árának szabályozásánál elfoglatatnánk azt a helyet, a mely a nyugot és kelet közé tűzött földrajzi helyzetünkön fogva bennünket méltán megillet és melyet jogosan követelünk, de a melyet mindaddig elfoglatni képesek nem leszünk, a meddig vasutunknak a szállítási díjtelek szabályozása által nyomatókat adni nem bírnak.

Vasuti hálózatunk építésének már első korszakában is éreztetett keleti összeköttetéseink ezen hiánya, a midőn 1872. évben Mán József és érdektársai által engedély kéretett a mármaros-si-

ezen túl kell esnem, aztán lelkem és szemeim csak az ég felé lesznek emelve.

Már elhagytam a betegágyat, mikor e nap megérkezett.

Szép téli délelőtt volt. Szobámba jól behangzott az ünnepies harangszó, mely a szertartást jelezte.

Csodálatosan éreztem magam. Ugy éreztem, mintha a harangok minden gondolása összekötőné s egyszersmind megkeményítőné szívemet. Szerettem volna sirni s ugy éreztem, hogy mosolygok.

Háziaszonyom a másik szobában fennhangon olvasott imakönyvből.

Nagy csodálkozásomra, egyszerre csak nevelő-szüleim nyitottak szobámba.

— Hogyan, — kiálték fel — önök nincsenek . . . ott?

— Leányom, — felelt nevelő-anyám — mi még eddig sohasem pirultunk szégyen miatt; vén korunkra nem akarjuk megtanulni. Ezeket a perceket mi csak nálad tölthetjük el.

S ezzel mindketten helyet foglaltak melletttem.

Nevelő-anyám egyenesen, szilárd arczozal állt a pamlagon, nevelő atyám pedig buskomoran hajta fejt kezére.

Társalgás nem folyt [közöttünk, csak nevelő-atyám sohajtott föl olykor fájdalmasan:

— Eladni magát! . . . Férfi létére így eladni magát!

A harangok egyre kongtak s a szomszéd szobából néha kihangzottak háziaszonyom imájának ihletteljes hangjai . . .

Nevelő-szüleim egész délig nálam maradtak.

Ha létezhetett némi elégtétel az én összehéptet, megalázott szívemre nézve, ugy azt adtak nekem a jó óregek . . .

geth-szucsavai vasut előmunkálataira. Ezen vonal feladata az előbb vázolt hiányok kiküszöbölése lett volna.

A közvélemény ösztönszerűleg érezvén, hogy vasuti politikánk megköveteli, miszerint vasutaink a jelzett irányban kiegészítsenek, örömmel karolta fel a szigeth-szucsavai vasut felmerült eszméjét. Ezen csatlakozás részleteit és kiviteli nehézségeit azonban nem ismerve és azzal nem is törődve, alig foglalkozott azon akadályok megvizsgálásával, melyek annak megvalósítása előgördültek. Ez irányban tanulmányok helyett, ugy magán-, valamint a sajtó útján addig hangsúlyoztatott a szigeth-szucsavai vasut kiépítésének szüksége, mig hasonlóan, mint a budapesti zimo nyi vasut gondolat, lassanként a közvélemény dogmájává vált az a meggyőződés, hogy a kitűzött cél csak is a kérdésben forgó vasut létesítése által érhető el.

Ezen dogmává vált hitet akarnók következő tanulmányunkkal szétoszlatni, s azt bebizonyítani, hogy a sziget-szucsavai vasut nem az egyedüli megoldása, dél-orosz illetőleg a Fekete tengerrel való csatlakozás biztosításának. Van más megoldás is ezen kérdésnek, a mely építési tekintetben czélszerűbb és olcsóbb, a vasuti forgalomra valamint a kereskedelem- és a fővárosra nézve előnyösebb, stratégiai, állampolitikai s nemzetgazdasági szempontból pedig helyesebb elveken alapul, s melynek főértéke abban rejlik, hogy drága ellenengedmények nélkül is kivihető, miután ez csak magyar és oláh területet érint, így tehát az osztrák kormánnyal az alig mult időkből ismert kétes eredményű alkudozásokat nem kellend megújítani. A román kormánnyal való megegyezés nézetünk szerint pedig, tekintve, hogy a kérdésben forgó vasut az oláh érdeket nem sérti, könnyű isezzen. S ez a megoldás a m.-vásárhely-tölgyes szoros-román-jassyi vasut építése.

I.

A maros-vásárhelyi-tölgyesi vasut célja és feladata.

Mint már kezdetben futólagosan felemlítettük, ezen vonal feladata egyrészt a nyers terményekkel bővelkedő Dél-Oroszország és a fekete tenger kereskedelmi nagy emporiumainak, különösen Odessának, Dél-Német-, Dél-Franciaország és Svájc-ozal, hazánk szívére, a fővároson keresztül a legrövidebb uton való összeköttetésének létesítése, másrészt az adriai tengernek a fekete tengerrel való összecsatolása és végre hazánk ipar és kereskedelmének új közvetlen piacok nyitása leendő.

Mióta ugy az amerikai, valamint az oláh- és különösen a déloroszországi gabona a világpiacokon megjelent, szomoruan kellett tapasztalunk,

Ettől kezdve életem meglehetősen sivár nyugtalomban folydogált.

Részemről óhajtottam volna minél előbb szorgalmasan munkához látni, de erről egyelőre le kelle mondanom. Nem az orvos tanácsa folytán, mert hisz épen nem szándékoztam kimélni magam; minél előbb kimerül életerőm, annál jobb rám nézve. De valahányszor megkísértém, háziaszonyomnak munkájában segítségére lenni, tapasztalnom kellett, hogy tulajdosan gyöngye vagyok.

Nem tehettem egyebet, mint hogy pamlagomon gondolataimba merülve, vagy olvasgatva töltsek napot-nap után, vagy háziaszonyommal társalogjak, mely társalgás mindig emelőleg hatott reám.

Ha pedig kissé zajosabb szorokozást akartam szerezni lelkemnek: oda ültem az ablak mellé s nézegettem az utcán járó-kező, tolongó sokaságot.

Nincs valami szomorubb, ridegebb: mint életelez nélkül tekinteni le az emberiség mozgalmaira. Leolvashatni minden egyén arczáról: hogy ezer meg ezer titkos rugó sietteti lépéit — s érezni: hogy a mi-minket itt tart még a földön: az egyedül az utolsó féléggel is közös élet-ösztön, vagy gyávaság: ónakaratall ledobni a terhet, mely súlyosan nyom vállainkon, vagy végre lemondó belenyugrás ama fensőbb lény akaratába; kinek létét sajtíthatjuk, érezhetjük csupán s kitől nem kérdezhajthjuk meg: „Miert tette ezt velem?” Érezni: hogy nem bírnak egyetlen reménnyel, mely közdelmeinket megdésiténés s érdeket töltene bennünk a holnapi nap iránt. Érezni: hogy nincs szív, melynek mondhatnók: „Te vagy életem, mindenem!” s nincs szív, mely ezt dobogja hozzánk: „Életem, mindenem vagy, szükségem van reád!”

E gondolatoknál önkénytelenül hálátlansággal kezdém vádolni magam: Hát gyámód a derék or-

hogy gabonának, amazok rendkívüli olcsó árai miatt, hatalmas versenytársakra akadt.

Eltekintve attól, hogy az által gabnakivitelünk tetemesen csökkent, a fent jelzett concurrentiának közvetlen következménye vasutainkra, az lett, hogy nagyobb részben elvesztettük egyik legfontosabb czikkük tömeges szállítását. Midőn vasuti politikánk hazai vasutaink hálózatát csatlakozások létesítése nélkül csakán hagyta és így államunkat a külföldről, különösen ugy a geographikailag, valamint alancabban álló iparánál fogva természetserűleg a magyar korona hatalmi körébe tartozó keletől mesterséges uton elzárta, vasutaink ezen veszteségei mellett még azzal sem kecsgetethették magukat, mikép a nyugat által fogyasztott oláh és orosz gabona kereskedelmi közvetítésünk mellett hazai vasutainkon fog szállíttatni, s hogy így azon csorba, mely a magyar gabona elmaradása folytán bevételeinken ütött, az oláh és orosz gabona szállítási díjtételeiből fedeztetni fog.

Duna-gőzhajózásiunkat kivéve, melynek szállítási képessége, tekintve a Dunának bizonyos időszakokban csekély használhatóságát s tekintve annak, a nagy kiviteli forgalmi időny alatt, télen való teljes szűnetelését, bizonyos korlátok közé van szorítva, Oroszország felé egy közvetlen csatlakozásunk sincsen. — S így az összes gabona-rgalom hazánkat elkerüli és odessa-podwolociskalemberg és odessa-kisenev jassy-czernovitz-lembergi vasutakon keresztül vonul részben Bécsen át Délnémet-, Délfranciaország és a Svájc-ozba, részben pedig Krakó, Mislowitz, Graniczán, Borosz-lón, Berlinen keresztül Brémába, Hamburgba és Stettinbe.

A közvélemény finom tapintatánál fogva, vasuti hálózatunk ezen egyik cardinalis hiányát érezve, sürgette és sürgeti annak részbeni orvoslását, a mennyiben az északkeleti vasutnak Szucsava felé való kiegészítését kívánja, jogosan reményelvén, hogy az odessa-németországi forgalmat Szucsavánál sikerülni fog megosztania, illetőleg, hogy képes lesz verseny útján egy részét ezen szállítmányoknak hazai vasutainkra terelni, miáltal azok jövedelmessége emeltetnők.

A sziget-szucsavai vonal eszméjének egyedüli támpontja ezen remény volna, mely azonban egyszersmind megsemmisülésének esírja is.

Épen ezen vasut létjoga semmisíti meg annak létesíthetőségét is, midőn nem hihejük, hogy az osztrák kormány a sziget-szucsavai vasut magyar határ-szucsavai vonalszakaszára, a leMBERG-czernovitz a Károly-Lajos és cs. kir. északi Nándor vasutak nyilvános kárára, az engedélyt valaha is megadná.

És ha megadná, kétségkívül oly árt követke-
telne érte, a mely ár tekintve, hogy ezen csatla-

vos szeretete, kérdem önmagamtól, nem elég-e arra: hogy édessé és kíváncsiság tegye előttem az életem? Ah, hangzott lelkemben a felelet: ki előtt egyszer megnyilatkozott a szerelem világa, ha az örökre bezárult előtte — semmi más érzelem, legyen bár a legtisztább és legfenségesebb, boldog-ezer nem teheti többet. Egészen más a férfiak: ezer meg ezer nagy és dicső csejt tűzhet ki magának, mi a vesztett szerelemért is kárpótolja őt; de a nő egész világa a szív. Boldogvagy boldogtalan csupán érzelmei által lehet. A szerelem kívül egyetlen feladata lehet még a nőnek, mi ha boldoggá nem is teheti, de nyugalmat adhat neki s kibékítheti őt az élettél: s ez az önfeláldozás. Ha nem magáért: másért éljen tehát; ha maga teljesen boldog nem lehet — tegyen hát mást boldoggá. S rám nézva még ez a lehetőség nem létezik. Hol van a lény, kit önfeláldozásom által boldoggá tehessek? Gyámom talán? Van-e e magas büszke léleknek szüksége az én szegény kis lelkemre? Ah, nincs, nincs a roppant nagy világban egyetlen szív, melynek én életföltétele lehessenek! . . .

Ilyes gondolatokra nyújtottak alkalmat az ablaknál eltöltött percekem.

A számtalan emberi lény közt, melyek a népes utcán ablakom alatt elhaladtak, egy alak tűnt fel nekem különösebben.

Körülbelül harminczöt éves férfi volt. Termés és tartása finom és urias. Érdekes barna arca s fényes fekete szemei nem köznapj jelenségek mutaták. De mind nem ez volt a mi által föltűnt nekem. Sohasem igen nézegettem a férfiak után s akkori lélekállapotom épen nem volt alkalmas arra: hogy egy csinos férfi-lak fölgerjesztesse kíváncsiságomat, vagy épen érdekeltségemet.

(Folytatása köv.)

kozás létesítése által az átmeneti forgalom a fővárost újlag kikerülve, nem állana arányban azon mindenesetre csekély financiai eredményekkel, melyek ez által elérhetők.

A pénzügyi eredmény valószínűleg már azért is kevesebb lenne a reményletnél, miután ezen vonalon keresztül azon esetben, hogy ha az egyáltalában versenyezni volna is képes, kizárólag a keleti és északi tenger kikötőiben irányuló azon szállítmányok egy része, melyek már ugy is az odessa-podwolo-csiszka-lembergi és a lemberg-osernovics-jassyi vasutak versenyé folytán megoszlanak, lenne megszerezhető.

A marosvásárhely-tölgyes-jassyi vonal közvetlen csatlakozhat első sorban a dél-oroszországi nyeres terményekhez, valamint a Fekete-tenger kereskedelmi csíkjeinek Budapesten keresztül a nyugot felé való kivitele lenne.

Ezen főfeladat mellett hivatva volna másodszorban az Odessából Észak-Németország, Bremen, Lübeck, Hamburg, Stettin felé irányuló szállítmányoknak, fővárosunkon át concurrentiát csinálni. Továbbá a szilvölgyi és ágostonfalvi hatalmas közértelepeknek kitűnő közene a feketetenger kikötőinek piacát ezen vasut segítségével szerezhethet meg és itt az angol szénrel határozottan versenyezhetne úgy, hogy azt az ottani piacokról esetleg teljesen kiszoríthatná.

Vége a Kárpátok fűbősége, kitűnő kaláni, vajda-bunyadi stb. stb. vasérc és konyhasó terményei a fában, vasterményekben és sóban szűkölködő Fekete-tenger partjaira a marosvásárhely-jassyi vonal közvetítésével szállíthatnának.

Ezen közvetlen feladata mellett, a kérdésben lévő vasut hivatva lenne a keleti vasut marosvásárhely-nagyvárad részének és az első erdélyi vasut gyulafehérvár-aradi és piski-petrozsényi részeinek jövedelmezőségét fokozni s ekkép az állam igénybevételeknek csökkenését elősegíteni.

Az „Ellenőr”-ben olvassuk: A „Magyarország” című napilap 178. számában Asbóth János aláírásával személyesen illető azon minden adatot nélkülöző megjegyzésre vonatkozólag, miszerint én oly gyanus üzletekben vettem volna részt, melyek sem a gentleman-codexszel, sem pedig a tisztességes kereskedők elveivel meg nem egyezők, kijelentem:

miszerint én Asbóth János alatt, megbízottam báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszteri államtitkár és báró Döry Lajos magyar királyi honvéd alezredes urak által, állításainak bebizonyítására azonnal felhívtam. Miután azonban Asbóth János ur felhozott vádjainak bebizonyítására, saját nyilatkozata szerint, jelenleg semminemű adatokkal, vagy bizonyítékokkal nem bír és azok megszerzését csakis kiltásba helyezte: kénytelen vagyok nevezett cikkirót a nyilvánosság előtt mindaddig rágalmazónak kijelenteni, míg képes nem leendő állításainak valódiságát minden kétséget kizáró hiteles adatokkal, vagy bizonyítékokkal igazolni.

Budapest, 1879. jun. 30.

Gr. Zichy Ferraris Victor,
belügyminiszter. Államtitkár.

A székelynép.

(Folytatás).

De a nemzetiség fogalma nincs egyedül a nyelvhez kötve. Annak ezenkívül még lényeges kiegészítő részei vannak, minő: a vallás, különösen nálunk Erdélyben, hol a magyarság mind a római protestáns egyházakhoz s az oláhság mind a keleti egyházakhoz tartozik; a fajbeli lezármas és együvért valózandóság érzete, mely Amerikának és Schweiznak annyira sajátos nemzetközi jellegét kölcsönöz; az érzellem, mely a németek, lengyelek és francziák közül nekünk sok kitűnő hazafit toborzott, s mely Petőfinkel mondatta, hogy „ha nem születtem volna is magyarnak, e néphez állanék azonnal én”; végre a típus és életmód s népviselet külső jegei. S az már a székely fajrajának kitűnő bizonyítványa, hogy a nemzetiségnek mindezen jegeit, melyeknek megtartása vagy levételése egyedül egyéniségtől függött, dacára, hogy minden az ellenkezőre készlet, megőrzé hiven, századokon át, mint szant ereklyét, sérthetetlenül.

A mi a körülmények kifolyása volt, abban nem ő hibás. A mi tőle függött, abban ő bámulatos erőnek mutatta magát. — Hogy e helyre hozassék, az ily tények mellett — a mi időnkben — semmi különös nehézséggel nem jár. Csak iskolát és jó nevelést nekik s egy emberöltő alatt minden jóvá lesz téve.

A székely azonban a maga fonságát és befolyását az átídomító műfolyamban a maga földön sokkal erőteljesebben gyakorolja az oláhlal szembe, mint az tette vele.

A székelyföldön élő oláhokat két csoportba kell osztanunk, u. m. belföldiekre és határszéliekre vagy havasiakra. Ez utóbbiak a moldva-oláhországi széleken elszigetelt földrajzi és társadalmi, nagyjában nomád pásztortólét élén s a hegyeken túl lakó fajkonaiakkal állandó összeköttetésben állván, megtartották nemzetiségüket. Ide sorozandók az (Torda) Aranyosmezejiek és (Torda) Marosmezejiek a mezőségek, kik csak más ponton, de nagyjában hasonló viszonyok között élnek. Nem így áll azonban a dolog a bel-

földiekkel. Pedig ezek az összes létszám jelentékeny nagy részét teszik. (Torda) Marosmezejében pl. a görög-egyesülteknek 36 fő- és 44 leánymezejőik van, ugy, hogy ezek képezik az ő erdélyi 6-ik egyházkerületüket „marosi” néven, s esperesük rendesen M.-Vásárhelyt lakik. — A görögkeletieknek is ugyanott 13 fő- és 10 leánymezejőik van, melyeknek esperese ugyanott lakik, hol az első. Csikmezejében, egy Gyergyó-Sz-Miklóson lakó esperes alatt a görög-keletieknek 16 mezejője van, melyek tulajdonán Gyergyó északkeleti részében vannak elhelyezkedve.*) A Háromszékmezejiek nagyobb mértékben határszéliek, az Udvarhelymezejiek belföldiek.

A belföldiek tulajdon nagy száma teljesen megmagyarosodott és pedig sokkal határozottabb mértékben, mint a hunyadmezejiek székelyek eloláhsodtak. Náluk az egy valláson kívül már misem emlékeztet fajukra, mert nyelvökön kívül nagy részüket életmódját és ruházatját is egészen a székelyekéhez idomította, vegyes családot alkotott és rossz néven veszi, ha nem tartjuk tisztá és jó székelynek. Udvarhelymezejében az kivétel nélkül áll, ugy, hogy a ki Ujcsékelen, Alsó-Boldogfalván, Székely Keresztúron, Fátfalván, Rugonfalván, Betlenfalván, a két Kedőben, Kis és Nagy-Galamfalván, Kecsedben, Bőzdőben, Bögözben, Agagfalván, Udvarhelyen és a két Homoród völgyében legtöbb falujában a nép között megfordul, annak nyelvét, életmódját, viseletét vizsgálja, érzelmeit kutatja: más mint tiszta székelységet találni egyáltalában nem fog. Pedig nevezett községek s még nagyon sok a mezejében Lenkel mind székely és oláh lakossággal vannak bejegyezve. Így van ez a Háromszék- és Csikmezej s Maros (Torda) megye számtalan községével, hol ma már neveltségessé válik az ember, ha egy Vargyas, Felső-Rákos, Nagy-Ajta, Bólon, Sepsi-Szent-György, Szent-Iván, Felső- és Alsó-Csernáton, a két Doboly, Barátos s a többiben oláh nemzeti-ségű lakosság után tudakozódik. Vannak megint helyek, hol az átalakulás napjainkban is folyik, pl. Zágonyon egy egész külön falurész a patak-nak az erdőbe nyuló partjain mind oláhság, de már beszéli magyarul, vegyes házasságot köt s vannak a faluban teljesen magyarosultak számon. Ugy, hogy e tényleges körülmények alapján a Keleti által 47.776 lélekre számított székelyföldi oláhoknak alig lesz lehetséges 1/3 részénél többet feltalálni.

Hogy minden oldalról méltatva legyen a székelységben lévő fajerdő, még szólanom kell röviden a csángókról.

(Folyt. köv.)

Teutsch körirata.

Dr. Teutsch erdélyi szász superintendens körlevelet bocsátott ki melyben a jezsuiták szemforgatásával, intő kenyérre szorult embereit, hogy az átvázított egyházi boldogság nevében óvakodjanak minden olyan megbízást vagy felhívást hallgatlanul tenni, a mi a rendes s tudja a jó ég, mit mindent nem fenyeget felforgatással, s a magyar nyelv ügyében kiadott felhívásra meg ne jelenjenek.

„Körirat az erdélyi a. h. evangelicus tartományi egyház valamennyi egyházmegyei consistoriumához, egyházi tanácsához, közpénzügyi igazgatóságához és népiszkolájához. — Legutóbbi időben ismételve oly esetek jutottak a tartományi consistorium tudomására, hogy egyházi hatóságok vagy tisztviselők oly ügyekben is, melyek az egész tartományi egyházat érintik, nem egyházi, hanem világi s különösen közigazgatási hatóságoktól megbízásokat vagy felhívásokat fogadtak el és vittek keresztül, melyek mind az államtörvények által megengedett mértékben tulmennek. Ez oly eljárás, mely eltekintve attól is, hogy a felfogások és magatartásnak majdnem szükségképpen legnagyobb eltérésekre vezet, még arra is alkalmas, hogy egyrészt a rend kötelekeit megazítsa, zavart idézzen elő és minden tekintélyt alálasson; másrészt pedig csaknem lehetlenné teszi a tartományi consistoriumnak, hogy felelős kötelessége szerint a tartományi egyház valamennyi közege fölötti főfelügyeletet nemcsak vezesse, hanem ezeket és érdekeit kifelé is biztosan és észszerűen képviselje.

Amaz esetek, melyekben az egyenes érintkezés egyházi közegek és nem egyháziak közt megtörténhetik, speciális szabályzatokban pontosan vannak előírva, így p. a felekezeti iskolákra vonatkozólag tartományi consistorium 1876 okt. 17-iki 1625. sz. rendeletében, az istentiszteleti rendre vonatkozólag az 1850. márc. 23-iki 214. sz. superintendenciái rendlet III. pontjában; továbbá az 1856. jan. 19-iki 58 sz. rendelet VII. pontjában; (v. ő. az 1870. jun. 18-iki 941 sz. tartományi consistoriumi rendelet.)

Eltérés e meghatározott rendtől semmi módon se helyesíthető; sőt, hogy közügyek tárgyalásától minden zavart távol tartsunk, sürgősen szükségesnek látszik, hogy amaz esetekben, midőn nem egyházi közegeknek az erre vonatkozó szabályzatok tartalmán netán tulmenő, egyenes felszólításai kerülnek első és második bíróságaink, iskolai és egyházi hatóságaink elé, azokat a köz-

*) Benkő K. „Maroszek ismertetése” s „Csik, Gyergyó és Kászón leírások” szerint.

rend és a létező jog érdekében azon egyházi közegek, melyekhez közvetlenül intézettek, udvarias formában azzal a kéressel küldjék vissza az illető nem egyházi helyhez, hogy az előljáró illetékes egyházi hatóságok után terjesztessenek be.

Ez különösen amaz államtörvények végrehajtására nézve is áll, melyek egyuttal egyházi viszonyokat és személyeket érintenek. A tartományi consistorium e tekintetben mindig komolyan érzi kötelességét s a jövőben se fogja elmulasztani ily törvényekkel szemben a szükséges utasításokat kiadni az alja rendelt hatóságok részére, melyek azoknak állandó végrehajtását megkönnyítik, a rend fontartását lehetővé teszik s az által, hogy az egyházi alkotmány (152. §.) hozzá utasított feladat egy részét képezik, az állam jól fölfogott érdekének is megfelelnek.

Száveskedjék erről a kerületi consistorium minden alja rendelt egyházi tanácsot, lelkeszt és tanítót lehető gyorsan értesíteni. Nagy-Szeben, 1879 jun. 12. Dr. Teutsch G. D. s. k. superintendens; Fritsch Károly s. k. ideigl. titkár.

A törvényhatóságokból.

Torda-Aranyosmezejé bizottmányi gyűlése.

A múlt hó 30-án tartott rendk. megyei közgyűlést főispán br. Kemény György megnyitván, mindenekelőtt a volt szbíró Veress Dénesnek alispánná történt választása által megírt Torda járási szbíri hivatal töltetett be aképen, hogy járási járási szbíró Szabó Ferencz lett Tordára áttelvezve, helyette pedig helyettesi minőségben a jövő őszi közgyűlésig kolozsmegyei alszámvető Szűcs Péter jelöltetett ki.

Ezek után kihirdették a következő törvény-czikket u. m. az 1879 évi I. III. IV. V. VI. VII. IX. XI. XII. XXI. XXIII. XXIV. XXV. XXXVI. törvény-czikket.

Az 1876. évi XIV-ik t. cz.-nek a közegészségi körök alakítása s a községi és körorvosi állomásokra szavazathozó részének életbeléptetése érdekében a közgyűlés az alispáni tervezet szerint a megyék — Torda kivételével — 9 körorvosi csoportba osztotta be, még pedig 1) a Topánfalvi kör 9 község 23929 lakossal; 2) az offenbányai kör 12 közs. 14.112 l.; 3) a torozsnyai kör 14 közs. 10890 l.; 4) az aljárjai kör 20 közs. 14.713 l.; 5) tordai kör 20 közs. 14.284 l.; 6) a m-ludasi kör 18 közs. 13.228 lakossal; 7) a felvinczi kör 18 közs. 13.682 l.; 8) egerbegyi kör 10 közs. 10.792 l.; 9) a m-záhi kör 11 község 12.235 lakossal. A körorvosok fizetése tekintetéből határozatott, miszerint minden körorvos kap fizetésül 300 frtot, ezenkívül 100 fr. lakás és 100 frt utazási átalányt. A körorvosi fizetés biztosítása érdekében pedig aképen történt intézkedés, hogy megállapították, miszerint az egész megyére lélekszám szerint 2 s fél kr. rovatván, a befolyó 3221 frt 10 kr. összeg a megyei kebl pénzár által lesz kezelve, hogy így a körorvosok fizetéseket onnan mindig pontosan megkaphassák. Meghatározatott továbbá, hogy a körorvos, ha helyt lakik, egy látogatásért 20 krt, más községben pedig 40 krt vehet. A tervezet megerősítés végett a mlts belügyminiszter urhoz fog felterjesztetni.

Olvastatott a közmunk. és közl. ügyi miniszter urnak azon leirata, a mely szerint a megyei ut-munka kötelezettség alól az egyházi gondok az Erdélyben létezőt országos hatóságok által az ut-munkára nézve kiadott és most is érvényben lévő szabályrendeletek értelmében nem mentesíthetők.

A különböző törvényhatósági átiratok közül fontosságra nézve megemlítést érdemelnek: Borsodmegyének a nmlságu belügyminiszter urhoz intézett azon felirata, a melyben intézkedést kér tétetni az iránt, hogy az árjai pénzék a kir. adóhivataloknál helyezessék el és az árjai pénzék után a kir. kincstár 6% kamatot fizessen. A felíratat támogattni határozatott; ugyazintén támogattni határozatott Kolozsmegyének az 1870 évi 42-ik t. cz.-nek olyképen való módosítása tárgyában felirata, a mely szerint az alispán a közgyűlés által felhatalmaztassék, hogy víz és malom építési ügyekben a közép képviselők által hozott határozatok ellen törtéet folyamodás esetében utólagos felelősség mellett határozatot hozhasson; valamint Árvmegyének azon felirata, a melyben az 1875 évi III-ik t. cz.-nek módosítása kéri a tekintetben, hogy a különböző kórházakban felvett szegény idegen munkások után felmerülő ápolási költségeket az megyei szegény betegápolási alap, hanem azonnal az országos kincstár fedezze.

A csekélyebb figyelmet érdemlő kettli ügyek elintézése után előterjeszté végül főjegyző a tordai tanácsnak a nagymáltóságu honvédelmi miniszter urhoz intézett azon felterjesztését, a melyben a katona elszállásolási törvény meghozatala alkalmával Torda részére katonaság kéri. A közgyűlés a kérelmet méltányosnak és igazságosnak tartván, azt melegen pártolni határozta.

Ülés vége d. e. 12 órakor.

N. A.

Irodalom és művészet.

Az akademia tegnapelőtt tartotta a szűnődő előtti utolsó — összes — ülést Pulszky Ferencz előnközte alatt. Zichy Antal tett jelentést Széchenyi

István gr. hátrahagyott és akademiánk által megveit nagybecsű kéziratairól. A kéziratok legbecsebb részét a naplók képezik, melyeket a megdicsőült már fiatal korában kezdett el írni és e szokását egész élte alkonyáig megtartotta. A becses anyagot, melynek előleges átvizsgálásával értekező volt megbízva, 5 osztályba vélte sorolhatónak. Ezeket egyenkint ismerteti, kiemelve belőlük egyes jellemző vonásokat. — Az egész gyűjteménynek kétségtelül legbecsebb legértelmesebb része az V. osztály, mint a mely a nagy államférfiunk életpályáját foglalja magában. Kezdődik amaz időszakot képző első fellépésével, midőn az 1825-iki országgyűlésen nagylelkű kezdeménnyel az akademiának alapját vetette meg, s 12 kötetben végig megy az azóta tartott összes országgyűléseken beleértve az 1847, 8-ikat is. Élénk képét nyújtja hazánk egész újjászülésének, s jellemzi az ebben szerepelt nevezetesebb egyéniségeket. Ilyenek: Vesselényi, Deák, Nagy Pál, Batthyányi, Eötvös, Kemény, Reviczky, Majláth, Vay, Somssich, Szentkirályi, Kossuth, az öreg nádor és fia István. Mindezt többé kevésbé találomra. A több helyen előforduló érdekes reflexiókat, szellemes ötleteket, adomákat egy külön füzethez gyűjtögette értekező s két részre osztva, u. m. komolyakra s tréfásokra, az akademiának rendelkezésére bocsátja. Ez adatokból bármily jellemzők s becsesek legyenek is, értekező véleménye szerint gr. Széchenyi István életrajza még össze nem állítható. Sok dolgot, melyben magának is főrésze volt, csak fölületesen érint, végre tömörked a kivágás és törlés, mely nyilván az ő rendelkezésére, meghitt kéz által, de tán tulzolt szigorral is, a könyvek egyes lapjain végrehajtatott. — Líder után Szász Károly tett jelentést a pázmándi ünnepélyről bemutatva a Horváth Endre fölött az akademia nevében tartott emlékezéséről. A jelen volt tagok kívánságára Szász K. beszédét fel is olvasta, mely nagy tetszéssel fogadtatt.

NAPI HIREK.

Kolozsvár. 1879. jul. 1.

— **A Szerencse gyermeke.** Birch Pfeiffer Charlotte sentimentalis drámája tegnap este nem nagy közönséget vonzott a színházba. Az előadás nem is érdemelt meg nagyobb érdeklődést; néhol, különösen a vége felé olyan vontatott és szakadozott menetben döcögött, hogy inkább bosszuzó mint élvezeteket kellett a nézőben. Talán a pár drámai előadás, melyre a nyári idény szorítkozik, szintén megérdemelné annyi gondot és figyelmet mint az operettek és boházatok. Különben az egyes szereplők közül még Kéler Ilona (Hermance) emelkedett ki érzelmes és gondos játékkal, ámbár ő sem volt egészen otthon szerepében. Gyenes (Anatole) ma jól eltalálta szerepe alapszíneit; Farkas Irma (Chateaurand hercege), Krasznai (Breteuille marquis), Bokodi (Beaufleur abbé), Krasznai (Caton) és Boér Hermin (Gilberte) türhetően olgották meg feladatukat, türhetően csak azért, mert bizony egyiköknek játéka sem tanuskodott valami gondos készletsegről.

— **Távirati értesülésünk** kiegészítésével közöljük még a következő erdélyrészi kiállítók neveit, mint a kik a székesfehérvári kiállítás juryje által kitüntettek: Diszoklevelet kaptak az Erdélyrészi Házipar- és ipar fejlesztő Egyleten kívül még a Szamosújvári Országos Fegyintézet és a Háromszéki Házipar- és Ipari Szakoktatást terjesztő Egyesületek; háziparcekkéért és nő kézimunkákért ezüstérmét kaptak: A bánfi-bunyadi játékkészítő tanműhely; Biás Róza Maros-Vásárhelyt; gr. Teleki Miklós Kendi-Lónán; bronzérmét: Sándor István S.-Szt.-Györgyön; Császár Róza S.-Szt.-Györgyön; Tellman József M.-Vásárhelyt; Horváth Ilona Kolozsvárt; özv. Lakatos Jánosné S.-Udvarhelyt; Szabóki Mária Kolozsvárt; Tarczali Endre S.-Szent-Györgyön. Lakatos és kovácsmunkákért: Koós János M.-Vásárhelyt bronzérmét. Ezüstérmét: Kolozsvárról Csiky Imre (élelmiszerek, csukor, méz, sajt, befőtt.)

— **A fillérestélyen** egy kis gyémánt kereszt veszett el; kéri a megtaláló azt a városi kapitányi hivatalhoz beadni, hol tulajdonosa szívesen szolgál illő jutalommal.

— **A hétéfői fillér-estély** nem nagy, de valóban szép társaságot gyűjtött a Bánfi-kert gyönyörű, árnyas lugasai alá. A lámpákkal és lámpionokkal világított és csinosan feldíszített táncz helyiség igen szép látványt nyújtott, ugy hogy mindenki önkénytelenül kiáltott fel: Milyen szép e hely és valóban kár, hogy ezt nem használják nyári mulatságokra. Bizony kár, de csak akkor, ha az esőtől nem lehet tartani, mint tegnap; mert eddig legálább még nincs födött helyiség, a hová szükség esetében be lehetne menekülni. A fillérestélynek kiválóan kedvezett az idő: pompás langyos meleg légkör, tele illattal ütötte fel sátorát, a nélkül, hogy az éj beálltával tulságos hidegbe ment volna át. A szép társaság a legjobb emlékek távozott, a kedélyes mulatság egy éjféltutáni 1 és 2 óra között, azzal a meggyőződéssel, hogy a fillérestélyeket-rendező hölgyek e vigalom sikerével bebizonyították a kezdeményezés helyességét.

— **Pongrácz Lajos** és Molnár János zenekar holnap (csütörtökön) délután a sétateri kioszk előtt zenélni fog; az előadandó darabok programja a következő: Mollinary-baka induló

Molnár Györgytől, a zenekar egyik tagjától. Vig jogász, négyes, Dombi Károlytól. Egyveleg Lococu Angot című operettéből. Niniche-keringó. Magyar népdalok: Mayerbér Proféta című operájából a koronázási induló. Francia-négyes a Kis herceg című operettből. Részletek Wagner Tannhäuser-éből. Többféle polka. Suppé Fatanica operettjéből egyveleg. Magyar népdalok és csárdások. Cornevillei-négyes Métrától. Magyar népdalok; végül Mollinary-induló.

— **A keleti vasut menetrendében** (?) a rendetlenség még mindig tart. A vasárnap reggel érkezett vonat ugyan a gőzgép elromlása miatt Csauca mellett a mezőn volt kénytelen várni, míg egy mozdony jött érte, de a mai (jun. 1.) vonat szintén, mint az említett fenakadást megelőzőleg is számtalanszor, órákat késelt.

— **Br. Kemény Gábor** ő. exója hivatalos értesítés szerint ma, szerdán nem érkezik meg; br. Wenckheim Béla halálos ágya tartja vissza. A szomorú körülmény miatt egyáltalán nem lehet még tudni, mely időben érkezik meg.

— **Nagy-Szebenben** egy megyesi szolgá, hogy véget vessen életének, egy kútha ugrott; de kimentették. Serelmi bubánat vezette a szerencsétlen a gázos gondolatra, hogy véget vessen életének.

— **Szegesvárt** a múlt héten egy lakatlan ház kocsi-színjében tűz ütött ki; de sikerült azt elfojtatni, ugy hogy nem esett kár. Azt gyanítják, hogy gonosz kezek gyújtották meg a színt.

— **Ongyilkosság.** Brassóban tegnapelőtt (hétfőn) a sétaterén Wintz Adolf 24 éves takácssegéd pisztolylyal szíven lötte magát, ugy hogy rögtön meghalt. Tettenek iadoka ismeretlen.

— **Brassóban** a napokban Amalinger Andrá 84 éves agg német szívesen meghalt.

— **Dr. Copony** Ede brassói lakos vasárnap Bécsben Stummer Matild kiasszonyt oltárhoz vezetete. Az ifjú pár az esküvő után azonnal elutazott haza Brassóba.

— **Madarász János rablógylkos bűnügye** tegnapelőtt tárgyalatott a kir. tárlánál — az elsőbírósági ítélet — mely szerint a rablógylkosság miatt kőtelálitali halálra ítéltetett — indokainál fogva helyben hagyatott. Az ügyiratok most az ítélet kihirdetésé végett a törvénysekhez fognak áttétetni, minek megtörténtével azok harmadbírósági elintézés végett a legfőbb ítélőszék elé fognak terjesztetni.

— **Hírek a székesfehérvári kiállításról.** A kiállítást tegnapelőtt betedfél ezren látogatták. A bevétel háromezer frt felé járt. Hír szerint a kiállítás összes tiszta jövedelme harmincezer frtra fog menni. Ez összeget iparskola felállítására fordítják. Annak is híre jár, hogy a kiállítás berekesztését rendjeloztás fogja követni s hogy hatvan heten lettek kitüntetésre javaslatba hozva.

— **A magyar nyelv** oktatása néptanítóknak. A román agitatorok és a miniszteri felhívással szemben engedetlenségre intő Teusch uram csufos felszólásának egyik tanujele, hogy a magyar nyelv oktatására hirdeteit tanfolyamon Kolozsárt mintegy háromszázötven szász és román ajku néptanító jelent meg, kik szorgalommal megkezdették is a magyar nyelv tanulását. Aradon pedig ugyanezen célra 580 néptanító jelent meg.

— **A marosvásárhelyi** „Erdélyi Híradó” megszűnt. Nemas Ödön, a szerkesztő egészége meggyöngülését adja a megszűnés okán s reményét fejezi ki, hogy a lap idő multán ismét folytathatja pályafutását. A budapesti „Nemzeti Hírlap” utolsó száma szintén tegnap jelent meg.

— **A Széchenyi szobor** már elkészült. A bécsi cs. k. ércöntődében öntötték, s a múlt hóban fejezték be. Az ércöntőde igazgatója, ki a közelebb Budapestre járt, ez alkalommal a szobor öntését a legszebben sikerültnek mondá. „A cs. k. ércöntőde tevé hozzá — mindig büszke leendő a művére.” Ez alkalommal az igazgató a szoborért járó utolsó részlet pénzt (12.000 frtot) is felvette.

— **Borzasztó tűzvészek.** Somogy megyébe belebezott Som községet m. hó 26-ra virradóra borzasztó csapás érte. Fél 12-től reggeli 4—5 óráig, nagy szélben 50 ház lett a tűz martalékává. A falu északi részén levő legszűlső utca gyujtatván fel, a tűz csaknem végig seperte az északtól délre vonuló házsorokat, hagyván maga után tüstölő romokat. Biztosítva 30 ház volt, azonban sok vigaszt ezsem anyujthat, mivel a biztosítások kettő kivételével mind a „Saláviá”-nál köttettek. Nagy tűzvész dühöngött m. hó 25-én Pincehely községben is. 60 nál több raktár és 80 mellékpépület lett martaléka. A tűz délutáni 5 órakor keletkezett, s minthogy a lakosság legnagyobb része mezei munkán volt, gyorsan terjedt tovább s másnap reggelig az egész község lángtengerhez hasonlított. Mentésről szó sem lehetett késő estig, amig a férfiak haza nem érkeztek, akkor pedig már későn volt. — Az asszonyok elvesztették a fejüket, mindannyi csak sirt és ésszélkül rohant az utcákon nem mentve meg még azt sem, ami megmenthető lett volna.

— **Nem ismeria bankót.** S.-Szt.-Györgyön a mult csütörtöki népes országos vásárra a többi közt egy maksi ember is elment, hogy egy tulkát eladja s kaszát vásároljon. A kasza-

árusok hosszú sorában végre talált kívánságának megfelelő pengét. Ki is fizette egy ötös bankjuttal. Mikor már tovább haladt s számoltatta pénzkészletét, nagy rémülettel veszi észre, hogy hiányzik az 50 forintosa, a melyért marháját eladta. Ekkor észbe jött, hogy nagyon vastagnak tetszett volt az öt forintos bankjegy a melyből kaszáját kifizette. Lelkendezve szaladt vissza a sátor felé s követelte vissza pénzt. Azonban a kasza árus (nota bene: asszony) mitemen akart hallani a dologról. Végre Szalmál Ágoston utmester megszánva a szegény károsulat, rendőrségi segélyhez folyamodott s a kaszaárut motozás végett bekísérték a kapitánysághoz. Mikor aztán a vizsgálatra került a dolog, az asszony előhúz kebeléből egy összefogott papir darabot, a mely rozspapírost ugyan találta, nem tudja mi lehet az? A rozspapíros a szegény gazda ötven forintosos volt.

— **A hőség** kezd már valóban titkaskötővé válni; tegnap (hétfőn) délután árnyékban 23 fokot mutatott a hőmérő Reaumur szerint; napfényen tehát lehetett 30—32° a hőség. Ha ez így halad fölfelé, július vége felé lehetetlen lesz napal dolgozni.

— **Az erdőlyi honvédkerületi parancsnokság** a „Temesi Lapok” szerkesztőségéhez a következők átiratot intézte: „Több lap s nevezetesen a „Pester Lloyd” és az „Ellenőr” József főherceg ő cs. kir. fensége, a honvédség főparancsnokának legutóbbi marosvásárhelyi időzésére nézve a „Temesi Lapok”-ra való hivatkozással oly híreket közölt, melyek majdnem egész tartalmukra nézve valótlannak látnak, több kekinetben félreértésekre szolgáltatathatnak alkalmat. Ennek indoklása czéljából feleltem, hogy ő fensége június 9-én délután érkezett Maros-Vásárhelyre s aznap szállását nem hagyta el; június 10-én reggel ő fensége szemlét tartott a honvédsapatok felett, azután pedig a gyalogságot század- és zászlóaljanként gyakoroltatta s végül elléptette anélkül, hogy az egész gyakorlat alatt ellenség jelzettetett avagy csapatok egymással szembe állítottak volna. Ő fensége egyszersmind ez alkalommal, tehát még délelőtt, kijelentette, hogy délután 4 órakor a sáttortáborban megjelenend. Június 11-én reggel 7 órakor ő cs. kir. fensége a honvédségi lövöldébe lovagolt, hol a csapatok részéről kijelölt jelesebb lövések és később a tisztek is ő fensége jelenlétében öt öt lövést tettek. Június 11-én délután katonai gyakorlat nem tartatott s ő fensége, ki június 12-én reggel ismét elutazott, a táborban sem jelent meg. A sáttortáborban június 10-én délután a katonai szabályok szerint fogadtattott, azután a gyengédkedőket s néhány legénységi faszort szemlélt meg s végre megengedte, hogy a legénység a sátor-tábor területén rendes foglalkozást folytathassa, mi a szabályzatban meghatározott kürtjellel a legénységnek tudni is adatott. A közleményből való az, miszerint ő fensége megengedte, hogy a szolgálta befeljezte után, a tiszt lakház előtt gyülekezhessek, s előbb a táborban improvizált, utóbb pedig egy ott megjelent cigány zenekar kíséretében táncolhasson és mulathasson. A mi azonban a közleményben említett dalokat illeti, külön meg kell jegyezni, hogy huszárok az időben sem a táborban elhelyezve, sem a legénység közt jelen nem voltak, s hogy csakis a 21. zászlóaljbeli, Nagy-Szeben vidékén otthonos néhány honvéd, kik az ottani dalárdák tagjai, énekelt néhány kizárólag német dalt; a többi legénység táncolt s a maga módja szerint kedélyesen mulatott, de az éneklésre még hajlandóságot sem mutatott. Az itt előadattakból önként következik, hogy az említett közlemény azon része, mely ő fenségének a sáttortáborban történt állítólag váratlan megjelenésére, az ottani inkább kedélyes mint katonás fogadtatására, a csapatoknak egy barátságos gyakorlattal öszelevezésére s ennek következtében azon gyakorlat megszűntetésére, a lapok által idézett Kossuth dalnak a honvéd legénység által ő fenségének jelenlétében való éneklésére vonatkozik, határozottan valótlannak. Megjegyezzem, hogy a „Temesi Lapok” azon számát, melyre az említett két lap hivatkozik, megismerhetem nem volt módomban s hogy ennél fogva az általuk közölt kivonathoz kellett magamat tartanom, arra kérem tehát a tisztelt szerkesztőket, hogy a mennyiben a „Temesi Lapok” az említett híreket tényleg közölték, — miről nincs okom kételkedni, — azokat becses lapjában jelen közleményem értelmében helyreigazítani sziveskedjék. Kolozsvárt, 1879. június hó 26. Gyhezy s. k. tábornok, honvédkerületi parancsnok.

— **Iszonyú jégeső** volt vasárnap délután Bécsben, a mely tömördek kárt okozott mindenfelé. A belvárosban megszámlálhatatlan ablaktáblát zuzott össze, a Ringstrassen sok fát döntött el s a Práterben s annak környékén valóságos panikot idézett elő. A kirándulók nagy sokasága börtözött, s a föld alá menekülők csaknem agyonnyomták egymást. A Máriahilfrasse valóságos tenger volt, nem lehetett az egyik végétől a másikig látni oly sűrű tömegben hullott a jégeső. A környéken is csak úgy szakadt az eső, különösen dél felől s mindenütt sok kárt okozott.

— **Borászati kiállítás.** F. é. szeptember hó 22-től 25-ig fog Bécsben az osztrák borászati congressus napolni, mely bor-, szőlő-, bortermelés meléktermékei, szőlészeti és pincészeti alat. eszközök kiállításával lesz egybekötve. Bejelentések a kiállításra f. é. augusztus hó 15-ig

a kiállítási bizottsághoz Bécs, I. Herrengasse 13. sz. intézendők. Bővebb felvilágosítással szolgál a kereskedelmi és iparkamara. Kolozsvárt, július 1-én 1879.

— **A Lambertini-Antonelli-féle per.** A római semmütsésknél szombaton került a Lambertini-Antonelli-féle pör tárgyalásra. A grófnő Mancini országos képviselő s volt igazságügy- s közoktatási miniszter, az elhunyt bíbornok-államtitkár örököseit Mari, szintén országgyűlési képviselő s volt igazság s közoktatásiügyi miniszter képviselték. Az ítéletet, melyet nem kis feszültséggel váruak s mely afölött fog határozni, hogy Lambertini grófnőnek megengedessék-e, hogy tanuk s más okmányokkal igazolja származását, néhány nap múlva fogják kihirdetni.

— **Wenckheim Béla** bárá állapotában 30-ika éjfel óta nem történt semmi változás. A beteg erős természetűe eddig megküzdött a halállal, orvosai azonban még sem tudnak semmi biztatót mondani. Az orvosok által délelőtt 10 órakor kiadott jelentés szerint a betegnél a láz megszűnt, rövid időközben homályos öntudat mutatkozik, az érlökés reudesebb; a mozgási képesség visszatért. Lényegére azonban a betegség nem változott. Ma estig másik jelentés nem adatott ki, minthogy újabb mozzanat a beteg körül nem merült föl. Állapotáról az uralkodót táviratilag értesítik. A beteghez a mai nap folytában számos rokona megérkezett, ezek közt nővére, továbbá b. Wenckheim Rudolf és Viktor, gr. Wenckheim László stb. A miniszterek közül meglátogatták ma a beteget Trefort, Pauler, gr. Szapáry Gyula, továbbá gr. Szapáry István, gr. Zichy Pál és Victor, gr. Károlyi Gyula, gr. Almásy György, b. Fehérvári Géza stb. Este 10 óra után hosszabb ideig öntudatánál volt a beteg, s környezetét is megemerte.

— **Az élet** tragédiáiból. O Kanizsán jun. 23. Keresztény István előbb tekintélyes nag, váradi ügyvéd, majd a csikszereadi kerület országgyűlési képviselője, ki később Szabadkán nyitott ügyvédi irodát, f. hó 23-án hajnalban a megáradt Tiszába vetette magát. Csak holtestét fogták ki. Keresztény zifalt anyagi viszonyok kergették a halálba. Egykor tekintélyes társadalmi állást foglalt el és bizonyosan igen sokan fognak őszinte részvételt adozni a szerencsétlen férfiú keserű végzetének.

— **Soldosné diadalmi bevonulása Debreczenbe.** Soldosné vagyis jobban Blaháné pénteken este érkezett Debreczenbe. A fogadtatás, melyben a szeretetreméltó művésznő részesült, a tulzásig „nagyszerű” volt. Ezrével várakozott a nép az indúlásnál s a tűzoltó-bandával kísérté be a művésznő kocsiját. A fiakerlovakat, két tullekcsült ember kantárszáron vezette lépést. „Boldog volt, így kiált fel a „Debreczeni Ellenőr”, ki a lovakat láthatta, melyek a kedves terhet szállíták. Így húzódtak a díszes csapat a főutcán végig. Soldosné, a mint egy gonosz ismerőstnek megjegyezte, mindig mosolygott. (Vajjon min mosolyoghatott?) Egész a „Fehérlő” éltették „Blahánét”, „Magyarország csalogányát”, „Finom Rózsát”, a „Fehérlő” udvarán állt meg a kocsi s a kísérelből a ki csak beférhetett. Mindeok látni akarta még egyszer — ma; holnap csak entré mellett lehet. Senki sem volt boldogabb, mint az a fiatal ember, a ki az egész uton a kocsi lépcsőjére állva torka és szalmakalap karimája szakadtáig éltette a művésznőt, a mint ez leszálltakor fáradozásai jutalmul kezét nyújtá, mit ifjunk elragadtatással csókol meg; a betedik égbe képezelve magát. Nem állhatta meg, hogy még egy „éjlen Blaháné, ki minket (?) el nem felejtett” kiáltást meg ne eressen. A tömeg éljenzett s a művésznő még egy köszönő fejböklintést intézve felé, szállására tért. — Így vonult be Soldosné Debreczenbe.

— **Egy derék öreg.** Gál János, a marosvásárhelyi kir. tábla kapusa 63 éves korában elhunyt. Gál János szabadságharcunk egyik kiváló hősa volt, ki a genialis eszű Gábor Áron tűzér ezredesnek volt egyik legkedvezőbb tüzemestere, s a ki lovát kölcsönözte G. Áronnak, midőn az eresztvényi ütközetben az oroszok lövették saját lovát, s midőn ezt is lövették s Gábor Áron is sűrű golyóktól találva alóttan rogyott alá, karjaira vette s a véreszett, elhalt férfit az ütközet hevében eltemette, lehúzott kesztyűjével pedig emléktűl vitte magával, melyet később a Teleky téknak ajándékozott. Nyugodjanak békében porai!

— **Szerencsétlenség Szegeden.** Borzasztó szerencsétlenség történt a felsővároson működő vízbuzó-gépek egyikénél pénteken délután. Egy géplakatos röstelte a gépet és szivattyút összekötő gépészj-mozdonyt megkerülni, midőn a gépet olajozni akarta, hanem átlépte azt. A föl-s alá futó gépészj átlépése közben a gépész föllokte, mire ez az eleséstől fölvén testlenül megkapta a szíját, mely egy forgást tett vele a két keréken keresztül s aztán lecsapta a földre. Mindez egy pillanat műve volt: a közelállók azt hitték, hogy az illető csak elbukott, fűtője azonban néhány perc múlva fölföldözte a borzalmat. A szerencsétlennek feje és mellcsontja megrepedt s a sző szoros értelmében ketté nyílt, kezei és lábai meg szétzúzódtak.

— **Bem tábornok nővére,** ki egy Roman Twardzichi nevű lengyel hazafihoz ment nőtül, — mint a P. N. írja, férjével, mivel ez az 1863-iki fölkelésben részt vett, Kostromában seny-

ved számtizetében s a legnagyobb nyomorban. Az iratok, melyek személyazonosságát igazolják, Plater László grófnál vannak Brollbergában. Valóban illő volna, hogy magyar részről segítsések egyik legnagyobb hőstünk és védőnk inségben tengő nővére.

— **Élely a napban** Drap r Henry, mint a londoni csillagászati társulatnak jelentette, legújabbán tett kísérletei folytán azon felfedezésre jutott, hogy a napban élely van.

— **Templomszentelés** New-Yorkban. Május 25-ről írják New-Yorkból, hogy ott e napon szentelték föl a szt. Patrik székesegyházat, mely Amerikában a legpompásabb katolikus templomok közé tartozik. Építése, díszítése mind nagy fényvel készült. A New-Yorki érsek: Mac Closkey bíbornok, hat érsek, 27 püspök, számos lelkész és szerzetes segédlete mellett szentelte fel az új egyházat. Az egész fehérmárványból álló főoltár Olaszországban készült és százezer dollárba került. Az oltár közepének emelkedettebb része a legremekebb, Róma legrégibb templomának mozaikjaiból van kirakva. A templom hajójában 2600 ülés van, körülbelül 7000 ember fér el az egész templomban. A templom 80 üveg ablaka 6- és ujtestamentombeli képeket ábrázol.

— **A ravennai örült.** Egy borzasztó dráma folyt le a múlt napokban Ravenna városában. Egy Kajetan Soma nevű castiglionei születésű örült ember, ki már régóta lakik Ravennában s már több ízben volt az örültek házába is csukva, egy nagy késsel végig rohant a legnépesebb utcák egyikén, s jobbra-balra szurt, vágott, a merre csak elhaladt. Első áldozata Gillis Lajos kapitány volt, kit az egész város tisztel és becsül. A szívet szurta keresztül az örült. Gillis nőt és 7 gyermekét hagyott hátra. A második áldozat Plazzi orvos volt, kinek neje, e borzasztó hír hallatára megörült. Picistrelli vámfelügyelő, ki negyed magával le akarta fegyverezni a dühöngőt, a mellén kapott egy mély szurást, egy másik uri ember, Cecconi a hasán s egy 18 éves tanuló a lágyékán. Ezekon kívül több főpapot és számos nőt sebesített meg veszélyesen, míg végre elfoghatták.

KÖZGAZDASÁG.

A borok a székesfehérvári kiállításon.

Mint az 1879-ji székesfehérvári országos kiállítás V-ik csoportját megbírált bíráló bizottságnak előadja bator vagyok szakjelentésen e következőkben betajjeszteti:

1.) A bírálát tárgyat a borok, szeszek, ecetek, pezsgők, serek és borászati eszközök s szerek képeztek, s minthogy a bíráló bizottság azon szempontból indult ki, hogy a kiállítók azért küldték a kiállításra tárgyaikat, hogy ott tárgyaikról a szakemberek a bírálát alkalmával indokolt véleményyt is mondjanak, tehát a bíráló bizottság elhatározta, hogy minden kiállítónak a tárgyáról csak kitüntetett vagy nem, külön jegyzőkönyvet veend föl, s ezen külön jegyzőkönyvben a kitüntetett vagy ki nem tüntetett tárgyat a kiállítónak határozottan körülíranda, s egyszersmind határozottan és világosan indokolja azt, hogy miért és mily kitüntetésre találtotta a kiállított tárgya érdemeinek, ugyisnte pedig azt is, hogy miért nem találattott kitüntetésre érdemesnek.

2.) A bíráló bizottság szükségének tartotta bizonyos elveknek felállítását, s e következő elveket állította fel a bírálattal zsinormértékül:

a.) Minthogy hazánk különleges viszonyai azt követelik, hogy a hulladékok hazánkban viszsamaradjanak, tehát a bíráló bizottság elhatározta, hogy a nem finomított szesze a legnagyobb kitüntetés a bronzérem.

b.) Minthogy az édesített szeszes italok előállításához mulhatatlanul szükséges szesz finomságától az alkalmazott szesz előállításának is részben érdeme, tehát a bizottság elhatározta, hogy az édesített szeszesitalokra legnagyobb kitüntetés az ezüstérem, tekintetve továbbá a rendelkezésére álló aranyérmek csekély számát is.

c.) Tekintettel azon körülményre, hogy hazánkban az okszerűen előállított és jól kezelt borezet gyártása — bár ez oly annyira fontos és a bor értékesítésére új fogyasztó forrást nyitó iparág — nyomva az első pálinkából előállított és sok esetben hamisított ugynevezett gyors-ecet által előállásra vergődni nem tudott, kötelességének tartotta a bizottság kimondani azt, hogy a hazai borezet gyártás érdekében tisztán kezelt valódi borezetért mint legnagyobb kitüntetés az ezüstérmes fogja odaítélai; — míg a pálinka ecetre eset legnagyobb díja bronzérem.

d.) A bíráló bizottság alapelvül tűzte ki, hogy a sillerborokat, melyek sem a valódi veres, sem pedig a valódi fehér borok valódi jellegével nem bírnak már természetüknek fogva kitüntetésben egyáltalában nem jutalmazandja: — továbbá, hogy ugy az igen régi, mint a főtt (ürmös) stb. borokat a kitüntetés legmagasabb fokára azért nem méltatja, mert azok csekély készletük miatt kereskedelmi czikket nem képezhetvén, így a borászat emelhetésére ténylező szereppel nem is bírhatnak, annálkább sem, mert a borászat terén zsinormértékül szolgáló államoknál is csak fiatalabb boroknak tökélyeztetése részesül díjazásokkal az illetők ezen irányban buzdítáa vegett.

3.) A borok a magyar korona országainak hivatalos borvidékei szerint beosztva voltak kiállítva és bírálva e következő borvidékek voltak képviselve:

I. Dunán inneni borkerület ezen borvidékek által:

1. Pozsony vidéke 3 kiállító által.
2. Hont, Nográd, Vác 3 kiállító által.
3. Dunán inneni kerti szőlők 5 kiállító által.

II. Dunán tuli borkerület ezen borvidékek által:

1. Fertővidéke 3 kiállító által.
2. Neszmély-Esztergom 6 kiállító által.
3. Budapest 10 „ „
4. Fejér, Veszprém, Tolna 40 „ „
5. Somló 18 „ „
6. Balaton melléke 35 „ „
7. Zala, Vas, Sopron 14 „ „
8. Villány, Pécs 41 „ „
9. Szegszárd 6 „ „
10. Felső-Somogy 2 „ „

III. Tiszán inneni borkerület ezen borvidékek által:

1. Miskolc vidéke 12 kiállító által.
2. Tokajhegyalja 21 „ „
3. Felső-Zemplén, Ung, Felső-Bereg 5 „ „

IV. Tiszántúli borkerület ezen borvidékek által:

1. Érmellék 13 kiállító által.
2. Ménas-Magyarát 10 „ „
3. Temes és Krassó felső vidéke 3 „ „
4. Temes és Krassó alsó vidéke 1 „ „
5. Tiszán tuli kerti szőlők 2 „ „
6. Királyhágón tuli borkerület ezen borvidékek által:

1. Alsó Maros 2, Közép-Maros 3, Kis-Küküllő 4, Nagy-Küküllő 5. Mezőség, összesen 15 kiállító által.

VI. Horvát-Szlavon borkerület összesen 8 kiállító által.

4.) Az 1876. évi szegedi országos kiállításán ezen csoport csak 88 borkiállító által volt képviselve, s a jelenlegi tömeges kiállítás arról tanuskodik, hogy a magyar korona országainak szőlőbirtokosai belátták valahára azt, hogy okszerű kezeléssel a magyar bort is lehetséges palackkérleté tenni, és így palackokban kiállítani, a mely körülmény a borászat terén hazánkban minden esetre előrehaladásnak tekintetű.

5.) Pezsgőbor francia mód szerint készített 5 kiállító által állított ki, s ezen körülmény világosan bizonyítja azt, hogy a pezsgőgyártás terén is az okszerű tezelés már utat tört hazánkban s magának, minthogy a rem francia mód szerint készített pezsgőbor kiállítók száma csak 3 volt, és így a francia mód szerint előállított pezsgő kiállítók száma kettővel több volt.

6.) Cognacot 4 kiállító állított ki, s mint-hogy a cognac általában a fogyasztásra alkalmatlan borból állítatik elő, s azután a bor szeszestítésére és zamatosítására használtatik, és így a külföldre és kivitelre szánt borknál azon okból, hogy borainkat az illető nemzet izlésének tökéletesen megfelelőleg állíthassuk elő, nélkülözhetlen ténylező, — hogy tehát hazánk ezen a téren is előre haladni törekszik, ezt mint a legörvendesebb tényit jegyezhetem fel annál is inkább, mint-hogy borkisérletű állomások hiányában e mainapig sem tudhatjuk határozottan azt, hogy hazánk borvidékein melyik fajszerű adja a mennyiséget, melyik faj a festanyagot, melyik faj a cukortartalmat és melyik faj a zamatanysagot a legnagyobb mennyiségben, és így szőlőbirtokosaink a legjobb akarat mellett sem levén képesek az okszerű szőlőültetést alkalmazhatni, a mely abból áll, hogy legfeljebb 4 fajt ültessenek csak és pedig csak is olyat, a melyből az egyik a mennyiséget, a másik a cukortartalmat a harmadik a festanyagot és a negyedik a zamatanysagot adja a kellő mennyiségben, — akarattjuk ellenére is igen sokszor a fogyasztásra alkalmatlan bort kapnak nagy mennyiségben, és így ennek legjobban értékesíthetése csak is cognacá való feldolgozás által érhető el.

7.) Törkölypálinkát, seprő pálinkát és befőtt borokat is állított ki, és pedig törkölypálinkát 12, seprőpálinkát 5, és befőtt borokat 12 kiállító.

8.) Borezetet 6 kiállító állított ki, s mint-hogy ezen cikk okszerű kezelés mellett világkereskedelmi áruvá fejleszhető, tehát szinte mint örvendetes tényit említhetem fel.

9.) Sert 6 kiállító állított ki különféle minőségben, s minthogy köztük palackcsőr kiállító is volt, tehát ezen körülmény azt igazolja, hogy a mai korszakban nem elegendő már ha csak oly sert készítünk, a mely csak hordókban eltartható és küldhető, hanem oly sert előállítására kell törekednünk, a mely palackokban is küldhető és eltartható.

10.) Szeszt 7 kiállító állított ki, s ezen a téren szinte örömmel jelenthetem, hogy a hazai szeszek világkereskedelmi áruvá tehetése érdekében, a mi a finomításnak a legmagasabb tökélyre való vihetési törekvés által a legbiztosabban érhető el, hazánkban a lehetőséget szinte megtették.

11.) Édesített szeszesitalokat 15 kiállító ál-

lított ki, s minthogy köztük többen a külföldi liquoréket a meg nem különböztethetős batáráig utánozni képesek már, tehát ezen körülmény azt bizonyítja, hogy hazánk ezen a téren is haladást képes felmutatni.

12.) Nem borból készített ecetet és ecetes-sentiákat 15 kiállító állított ki, tehát 9-el több mint borezetet, és ezen körülmény azt tanúsítja, hogy hazánkban a borezet készítésére még nem fordítottak azon kellő gond és figyelem, melyet hazántól, mint Franciaország után bort a legnagyobb mennyiségben előállító országtól jogosan megkövetelhetnénk.

13.) A szilvapálinka 18 kiállító által volt képviselve, s minthogy köztük néhányan a szilvapálinka okszerű készítése és kezelésére már szinte suyt fektetnek, tehát ezen körülmény szinte mint haladás jegyezhető fel ezen a téren.

14.) Szőlészeti, borászati és pezsgőgyártási eszközök és szerek 21 kiállító által voltak vegyesen és köllőleg felszerelve kiállítva; sajnosan vagyok azonban kénytelen jeleníteni, hogy dacára annak, hogy hazánkban ma már 784,592 catas-tralis hold szőlőföldje van s évenként átlag 14 millió hectolitere bort készít, s 13 pezsgőgyárral bir, az illetőknek egyenként tett kérdézőkódásra kapott válaszok után a várt üzleti eredmény ezen a téren általánosságban nem írtett el, mert a budapesti bor és szeszestilati közraktáraknak a párisi entrepót Berey mintájárai hiányában a magyar szőlőbirtokos, a magyar borkereskedő és a magyar pezsgőgyáros áruira az érték feléig előleget nem kapván, s a borvidékenkénti évenkénti őszi borvásároknak a bordeauxi és a bourgoini borvásárok mintájárai hiányában áruit értékesíteni képes nem levén, s a budapesti bor és szeszes ital tözsdének hiányában sem a hazai, sem pedig a külföldi sajtó a magyar bor és a magyar szeszestitalok árait a külföldnek tudomására hozhatni képes nem levén, s a kivitelnek ezen a téren előmondhatatása ennek folytán lehetetlen levén, a magyar szőlőbirtokos, a magyar borkereskedő és a magyar pezsgőgyáros osztály a legjobb akarat mellett sem képes az okszerű szőlőművelés, az okszerű bor készítés és az okszerű pezsgőgyártáshoz mulhatlanul szükséges eszközöket és szereket beszerezhetni tudni. Mely tisztelettel Fromm Antal, mint az V. csoport bíráló bizottságának előadja.

A „KELET” magán távirata.

Feladatott Budapestén jul. 2. 1. 6. 50 p. éjjel. Érkéztet Kolozsvárra jul. 2. 2. 6. — p. éjjel.

B. Wenckheim állapota ma rosszabbra fordult, de este némi javulás volt észrevehető, habár állapota reménytelen.

Váradi Gábor a m.-szigeti megyeház termében nyilatkozott a rendjel-per iránt s fölvilágosítását örvendetes tudomásul vették.

A székes-fehérvári kiállítást ma délután bezárták.

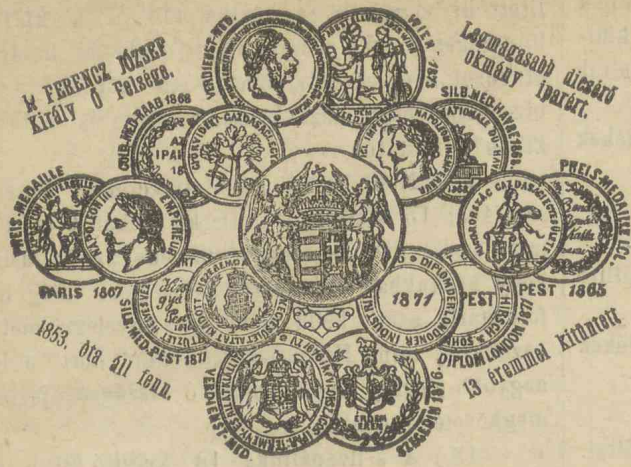
Árték- és váltófolyam.

1879. június 30.	
Magyar aranyjárdék	93.50.
„ kinostári utalv. 1 kibocsát	—.—.
„ „ 2 „	—.—.
„ keleti-vasut elsőbőség 2 „	83.25.
„ „ állami kötvény 1876 évi	73.75.
„ vasuti kölcsön	116.25.
„ földterhermentesítési kötvény	85.75.
temesi „ „	84.—.
erdélyi „ „	83.25.
horv. slavon „ „	85.50.
magy. szőlőföldzma váltság	88.25.
Osztr. egységes államadósság papírtan	66.75.
„ „ ezüstben	68.10.
„ aranyjárdék	77.90.
1860. államsorsjegy	126.75.
Osztr. nemzeti bank részvény	819.—.
„ hitelrészvény	263.50.
magyar. hitelbank	252.25.
Ezüst	—.—.
Os. k. arany	5.49.
Napoleon'd'or	9.214.
Német birod. mark	86.95.
London	116.—.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: Békésy Károly.

Amerikai fogorvos Perl József

American Dentist Dr. of Dortal Surgery. Kolozsvárt július 4-ig marad, 4-dikén több maros-vásárhelyi család meghívására Maros-Vásárhelyre megy és ott marad július 15-ig. Lakása lesz Schöenstein-féle Hotel-Garni. Elismerést kivívott jeles fogpóra és szájrúve kapható Kolozsvárt: Dr. Hintz gyógyszerész urnál, valamint Dietrich S. és Gergely Ferencz urak kereskedésében; Maros-Vásárhelyt: Fogarasy Demeter, Gyula-Fejérvárt: Csiky Imre, Nagy-Enyedén: Winkler Károly, Szilágy-Somlyón Véghe és Nagy-Szebenben Gürtler K. urak kereskedésében.

HIRSCH IGNÁCZ és FIA

hadserégi-szállítók,

királyi szabadalmazott

vizmentes takaróponyva- és olajgyára BUDAPESTEN,

ajánlja legjobbnak elismert mindenemű

vizmentes takaróponyva-gyártmányait

az áruknak szabadbani betakarásához, a tiszt. forgalmi-társulatoknak, gazdasz. uraknak, gépgyárosoknak, szállítók és hajósoknak; továbbá vászonernyőket kettősfonalu vitorla-vászonból terménybetakarításhoz, legjobb minőségű gabnasszakokat, valódi pugliosi faolaj- és magyar kenőolajat (savmentesített repceolaj); legjobbszerű állott lenolajat, a legolcsóbb gyári áron.

Iroda és raktár: VII., királyutca 11.

Arjegyzékek bérmentve.
Gyárak: VII. Rottenbillerutca 33.

Oroszlán-hajkenőcs

(hoztörjégyökér-rostokkal készítre)
göndöríti a haját
a nélkül, hogy égetni vagy begöngyölni kellene.
Általában minden idegen segély nélkül.
tisztítja egyúttal a fejbőrt s meggátolja a hajhullást.
A hatása egyenlő férfiaknál, nőknél és gyermekeknél.
Egy üveg tégely ára 1 frt., postán küldésnél a göngyöt 10 kral. több.
Főtelep, hova levélbeli megrendelések intézendők: (2-15)
Winkelmayr J., Bécs, VI. Gumpendorfer-rasse 150, vagy Stumpfergasse 13.
Főtelep Kolozsvárt: Székely Miklós gyógyszerésznél.

Borszéki fürdő hirdetés.

„BORSZÉK” Erdély, Csikmegyében híres fürdő—vasas, földes, égvényes, szénsavval telített savanya vizeivel, ivó-, fürdő- és éghajlati gyógymóddal egyaránt ajánlatik; nevezetesen a gyomor, bélcsatorna, légzőszervek, vérértékeség, görvélly, ángokör, a húgy és nemzőszervek több bajaiban, a csúsz- és köszvényben, a máj- és lép vértömegében, s az idegrendszer többféle bajaiban; van több szénsavval telített hideg tükör fürdője, zuhany és meleg fürdői.

A borszéki savanyuvíz gyógyviz

és mint üdítő igen kellemes ital, magára ugyint borral élvezetes, rég ismeretes, s belőle évenként mintegy 3 millió liter hozatott, eddig forgalomba.

A fürdő évad júniusban kezdődik és tart szeptember 15-ig, gondoskodva van szakértő fürdő orvos, kitűnő zene, jól berendezett vendéglők és a közbiztonságról, van helyi gyógyszer-tára, posta- és távirat közlekedése, olvasó, teke- és zongora terem, és számos sétaut.
Részletesebb értesítések, vagy megrendelések az alattirt igazgatóság útján Borszéken minden időben eszközölhetők.

A fürdő és üzletigazgatósága.

A borszéki ásványvíz árjegyzéke.

Raktárak helyei	A raktáros neve	I kupás		I literes		1/2 liter.
		50-es	25-es	50-es	30-as	48-as
		frt.	kr.	frt.	kr.	frt.
Borszéken	a gyárnál	6 50	3 35	6 —	3 80	5 25
Arad	Bisztriczki Józ.	—	—	10 50	6 50	7 25
Brassó	Gmeiner Gyula	8 75	4 65	8 —	5 15	6 25
Versecz	Fuchs János	—	—	10 50	6 80	7 95
Budapest	Láposy Fer.	—	—	11 50	7 —	7 50
Debreczen	Geréb Fülöp	—	—	10 80	6 90	7 30
Nagyvárad	Janky Antal	—	—	11 —	6 50	7 25
Miskolcz	Mahr Károly	—	—	11 50	7 50	7 80
Szeged	J. B. Misselbacher	—	—	8 35	5 33	6 75
Temesvár	Propst Adolf	—	—	10 70	6 80	7 40
Soborsin	Blau Mór és fia	—	—	9 50	6 25	7 —
Szeged	Toth Péter	maga tart raktárt.				
A ládák nehézsége (súly)		k i l o g r a m m				
		112	58	80	52	43

A borszéki üzletigazgatósága.

(1-3)
Széchenyi
zuhanos hideg fürdő
(kül-monostortéza 17 szám)
hideg kutviz zuhanyával
általában kedvelt nyári fürdőt, úgy női
talamint urak a nap minden időszakában
A fürdő jobb szájára nők, balszájára
urak részére van fenntartva.

(237) (1-2)
Van szerencsém a nagy érdemi kereskedőket ezennel értesíteni, miszerint az eddig Erzsébetvári (Marokkai ház) létezett
Cosmanosi karton-gyár
budapesti rakrárom üzleti helyiségeit f. évi július-hó 1-ével a
Két sasutca (Singer-féle ház) 17 sz. alá teszem át.
LEITENBERGER FERENCZ
Cosmanosi karton gyár.

SÁRGA KRISTÓF

fehérnemű és vászon-raktára

KOLOZSVÁRT,

(bel-középutca, kíségtő alatt.)

Kül- és belföldi nagy kereskedők és gyárosokkal egyenes összeköttetésemnél fogva azon kellemes helyzetben vagyok n. ér. vevőimnek ke-
zesség mellett, legintányosabb áron valódi árukkal szolgálni.

Raktáromban legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-ingek, chiffon, creton és madepolan szövetből, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 frt 50 krig.

Férfi színes-ingek, angol oxford, creton és madepolan szövetből 100 különböző mintára, jó színtartó 70 krtól, 2 frt 60-ig.

Színes és fehér gyabjű alsó-ingek és nadrágok 70 krtól 5 frtig

Férfi alsó-nadrágok (gatyák) mindennemű szabású, legjobb len és pamut vászonból 70 krtól, 2 frt 50-ig.

Férfi legújabb gallérok és kiegészítők 4 réti legjobb chiffon szövetből párja 40 kr.

Férfi színes-szálú selyem, — len és pamut **zsebkendők** szegve 6 darab egy kötegen 60 krtól, 7 frtig.

Valódi len fehér-zsebkendők 6 darab egy kötegen 1 frt 50 krtól 7 frtig. (387--8) (73--*)

Női-ingek len és pamut vászonból, sima himzett vagy redős, 1 frtől, 5 frtig.

Női háló relik, 1 frtől, 5 frtig, főkötők len és chiffon vászonból 40 krtól 80-ig.

Női alsó-szoknyák és nadrágok 90 krtól, 7 frtig.

Női piquet relik, nadrágok és szoknyák, 1 frt 50 krtól 5 frtig.

Függöny ncek, gyapjú és pamut takarók, paplanok, madráczok mely utóbbiakból különösen nagy raktárt tartok.

Legújabb szerkezetű **esőernyők**, 1 frt 40-től 15 frtig.

Fehér és színes **harisnyák**, gyapjú, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól, 1 frt 50-ig.

Legújabb **nyakkendők**, posztó, szarvasbőr és glage kesztyűk, nadrágtartók, harisnya-kötők, órasínorok sat, legintányosabb áron.

Fehér és színes-asztalnemű, mindenféle len és pamut

vászon szin-tartó creton, oxford és madepolan,

színes ingszövetek

1000 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtájú chiffon, creton és madepolan **fehér ingszövetek** 80, 155 és 170 centiméter széles, 22 krtól 70 krig.

sima, himzett és redős

len és pamut ingbetétek 25 krtól 3 frtig.

Len és chiffon himzett stráfok és betétek, kötő, varró, himző-pamutok és czérnák, ujjon szűlötték részére főkötők, télik és takarók sat.

Továbbá elvállalok **kihásztatás**, vagy **magán szükségre** kívánt felismeretűek pontos elkészítését; kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem van fordítva.

Megrendeléseket, nyak bőség, váll- és nyakbőség papir szeleten pontos mérték beküldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesítek, mely esetben árát és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégítő az érte fizetett összeget vissza szolgálok, vagy másokkal kívánatra kicserélem.

Legfőbb törekvésem n. ér. vevőim bizalmát továbbra is kiérdemelni és azt megtartani

alázatos szolgálja:

Sarga Kristóf.

FIGYELEMBE MÉLTÓ!

APANAGYFALUSI
Bánffy-féle nyári

JULIUSAIT

kapható és megrendelhető
ugy nagy- mint kis mennyi-
ségben kizárólagosan csakis

CSIKY IMRE

fűszer-kereskedésében Kolozsvárt.

Postai megrendelések azonnal
pontosan teljesítetnek.

(2-6)

(4-4)

HUTFLESH KÁROLY

(42)

KOLOZSVÁRT,

(25-*)

megvásárol mindennemű magyar és osztrák állampapírt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénzemeket, s leszámítol escomptírt) mindenféle nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt, s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken történendő bármily összegű fizetéseket.

AJÁNLIJA DÚSAN ELLATOTT

FÜSZERTÁRAT, BÖRKERESKEDÉST,

ugy saját gőz- (henger)- malmi

LISZTEIT,

ugy szintén kitűnő minőségű

lagygyugyertya és szappan-gyártmányait.

Luh „MARGIT” forrás.

Ezen vegyi összetételénél fogva nevezetes gyógyviz, Európa minden államaiban a legelső orvosi tekintélyek által sikeresen használtatik:

légző és emésztő szervek mindenféle
bántalmainál. A tüdőbetegek

klimatikus gyógyintézeteiben, különösen az általánosan ismert és ma leglátogatottabb klimatikus gyógyintézet **Görbersdorfbán** a „MARGIT” forrás otthonossá vált. — Mintán a MARGIT forrás már nagyon hamisítatik, figyelmeztetik a fogyasztó közönség, hogy szükségleteit csak biztos helyeken szerezze be.

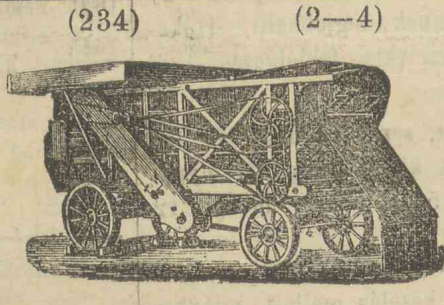
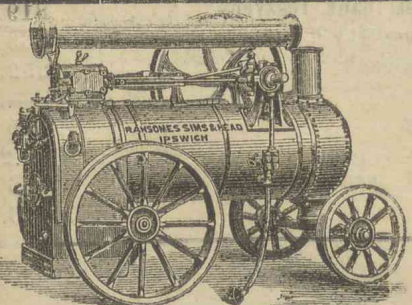
Valódi minőségben kapható:

Csiky Imre urnál Kolozsvárt.

(181)

(10-12)

Dr. KARLOVSKY utóda.

Cséplőgépek.

RANSOMES, SIMS & HEAD-féle 4—20 lóerejű könnyen kezelhető gőzmozgonyai, szalma, káka, kukorica törzsa, fa- és szén tüzelésre, kettős tisztító készülékkel javított gőzcséplőgépek szabadalm. osztályzó hengerrel; járgány és kézi erőre. TRIEUR ÖK eredeti MAYER-féle konkoly, búkőny és zabválasztó gépek. BAKER-féle szelelő és választó rosták. Vető, arató, fűkaszázó, szénagyújtó, amerikai „LITTLE GIANT” csőves törőkbúza daráló gépek (mely a csutkát a törőkbúzával együtt kívánság szerinti finomságban darálja a legjobb takarmány) vasekék, gabonaszakok és repce ponyvák kaphatók

TAUFFER FERENCZ kereskedésében Kolozsvárt.

Képes árjegyzékek kívánatra bérmentre küldetnek.